

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

(Υπόθεση Αρ. 496/2018)

30 Ιουνίου 2020

[Φ. ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.]

Αναφορικά με τα Άρθρα 8, 11, 12, 15, 28 29, 33 και 35 του Συντάγματος και αντίστοιχα τα Άρθρα 3, 5, 8 της Ε.Σ.Δ.Α. και το Άρθρο 2 του 7^{ου} Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. ως έχει κυρωθεί στην Κυπριακή Δημοκρατία με το Ν.18(III)/2000

ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ ΣΤΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ

Αιτητής

ΚΑΙ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΗΣ ΕΠ' ΑΔΕΙΑ

Καθ' ων η Αίτηση

*Χρ. Χριστάκη και Γ. Πολυχρόνης μαζί με Γ. Εφέ, για Αιτητή
Ζωή Κυριακίδου (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για Καθ' ων η Αίτηση*

ΑΠΟΦΑΣΗ

Φ. ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.: Ο αιτητής είναι Τουρκοκύπριος στην καταγωγή, διαζευγμένος και πατέρας ενός κοριτσιού ηλικίας 20 ετών, ο οποίος το 1999 κρίθηκε ένοχος και καταδικάστηκε από Αγγλικό

Δικαστήριο (Central Criminal Court του Λονδίνου) έξι φορές σε ισόβια φυλάκιση για την διάπραξη τριών βιασμών και για τρεις απόπειρες στραγγαλισμού. Το Δικαστήριο διέταξε όπως οι ποινές για τα πιο πάνω αδικήματα, τα οποία διέπραξε ο αιτητής κατά την περίοδο μεταξύ των ετών 1994 έως 1996, συντρέχουν. Ο αιτητής, μετά την καταδίκη του παρέμεινε έγκλειστος στις φυλακές της Αγγλίας για εκτέλεση των ποινών του, μέχρι τις 31.1.2012, οπότε, όντας Κύπριος πολίτης, μεταφέρθηκε στις Κεντρικές Φυλακές της Κυπριακής Δημοκρατίας για να εκτίσει το υπόλοιπο των ποινών του, κατ' εφαρμογή της Συνθήκης για Μεταφορά Καταδίκων. Αρχικά κατά το έτος 2012 και ακολούθως στις 19.7.2016, ο αιτητής υπέβαλε αίτηση προς το καθ' ου η αίτηση Συμβούλιο Αποφυλάκισης Κρατουμένων Επ' Αδεία («το Συμβούλιο») για την αποφυλάκισή του επ' αδεία. Και οι δυο αυτές αιτήσεις απορρίφθηκαν από το Συμβούλιο.

Στις 29.9.2017, ο αιτητής υπέβαλε και νέα αίτηση. Το Συμβούλιο, αφού εξέτασε την εν λόγω αίτηση έκρινε πως αυτή πληρούσε τις προϋποθέσεις των διατάξεων του περί Φυλακών Νόμου του 1996 (N.62(I)/1996), ως αυτός ίσχυε κατά τον ουσιώδη χρόνο («ο Νόμος») για σκοπούς εξέτασής της και κάλεσε τον αιτητή σε συνεντεύξεις στις Κεντρικές Φυλακές, οι οποίες έλαβαν χώρα την 1.2.2018, 15.2.2018 και 28.2.2018, στην παρουσία διερμηνέα της Τουρκικής γλώσσας.

Στη συνεδρία του ημερομηνίας 15.3.2018, το Συμβούλιο απέρριψε ομόφωνα την αίτηση του αιτητή, λαμβάνοντας υπόψη, ως αναφέρεται στο σχετικό πρακτικό, και τη σοβαρότητα των αδικημάτων για τα οποία αυτός είχε καταδικαστεί σε έξι φορές ισόβια, το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του δεν αναζήτησε ψυχιατρική και ψυχολογική βοήθεια προς στήριξη και αντιμετώπιση του προβλήματός του, ούτως ώστε να φαίνεται προσπάθεια για έμπρακτη μεταμέλεια εκ μέρους του, καθώς και το γεγονός ότι, ενώ γνώριζε πως ήταν ένοχος, δεν παραδέχτηκε ενοχή στο Δικαστήριο που είχε εκδικάσει τα υπό αναφορά αδικήματα. Επίσης, σύμφωνα με την απόφαση, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του τις συνεντεύξεις του αιτητή που περιέχονται στις εκθέσεις των αρμοδίων τμημάτων και *«την ανάγκη προστασίας της κοινωνίας από αυτής της σοβαρής μορφής αδικήματα που διέπραξε».*

Η νομιμότητα και εγκυρότητα αυτής της απόφασης αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής.

Νομικοί ισχυρισμοί

Με τον πρώτο εγειρόμενο λόγο ακύρωσης, τίθεται ουσιαστικά ζήτημα εσφαλμένης αξιολόγησης και έρευνας της περίπτωσης του αιτητή, η

οποία χαρακτηρίζεται από τους δικηγόρους του ως «στατική», εφόσον δεν λήφθηκαν υπόψη και/ή δεν αξιολογήθηκαν δεόντως παράγοντες, όπως το προσδόκιμο ζωής του αιτητή και το δικαίωμά του να αναμορφωθεί και να επανενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο, που, κατά τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ε.Δ.Α.Δ.), αλλά και την ημεδαπή νομοθεσία, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους καθ' ων η αίτηση κατά την εξέταση τέτοιας φύσεως αιτημάτων. Αντίθετα, ως υποβάλλει η πλευρά του αιτητή, οι καθ' ων η αίτηση, αυθαίρετα, αντιφατικά και πεπλανημένα, εκμηδένισαν τη θετική εικόνα του αιτητή και την αναμορφωτική του πορεία, εστιάζοντας αποκλειστικά στη σοβαρότητα των αδικημάτων που αυτός διέπραξε και, συνακόλουθα, απέρριψαν την αίτησή του. Εν πάση δε περιπτώσει, συνεχίζουν οι συνήγοροι του αιτητή, με τα όσα ανέφερε ο αιτητής στις ενώπιον του Συμβουλίου προφορικές συνεντεύξεις, προκύπτει ότι εξέλιπαν οι λόγοι που τον οδήγησαν στην εγκληματική του συμπεριφορά.

Επιπρόσθετα, και σε άμεση συνάρτηση με τα πιο πάνω, εγείρεται ο ισχυρισμός ότι η επίδικη απόφαση πάσχει και ως αναιτιολόγητη και/ή μη επαρκώς αιτιολογημένη, αφού τα ευρήματα και συμπεράσματά της είναι αστήρικτα και αυθαίρετα, δεδομένου ότι δεν υποστηρίζονται από το μαρτυρικό υλικό που είχε τεθεί ενώπιον των καθ' ων η αίτηση, με

αποτέλεσμα να καθίσταται ανέφικτη η διενέργεια του απαιτούμενου δικαστικού ελέγχου. Συναφώς, προβάλλεται ότι το Συμβούλιο απέτυχε να καταλήξει σε αιτιολογημένο συμπέρασμα αναφορικά με το κατά πόσον δικαιολογείται ή όχι η συνέχισή της κράτησης του αιτητή. Στην δε αιτιολόγηση της επίδικης απόφασης, εμφιλοχώρησαν εξωγενείς παράγοντες που δεν προέκυπταν από την μαρτυρία που είχε τεθεί ενώπιον του Συμβουλίου και ήσαν έξω από το γράμμα του Νόμου, όπως το γεγονός ότι ο αιτητής δεν παραδέχθηκε ενοχή στη δίκη που είχε γίνει στην Αγγλία ή το γεγονός ότι δεν παρακολούθησε ψυχολογικά προγράμματα, προκειμένου να προκύπτει η μεταμέλειά του.

Έτερος προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης έγκειται στον ισχυρισμό περί παραβίασης του Άρθρου 8 του Συντάγματος και του αντίστοιχου άρθρου 3 της Ε.Σ.Δ.Α., τα οποία κατοχυρώνουν την απαγόρευση των βασανιστηρίων και την απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Με αναφορά σε σχετική νομολογία του Ε.Δ.Α.Δ., οι συνήγοροι του αιτητή διακρίνουν μεταξύ του χρονικού σημείου λήξης του τιμωρητικού στοιχείου της ποινής και της ανάγκης πρόσδοσης, λαμβανομένου υπόψη και του προσδόκιμου ζωής του αιτητή, ρεαλιστικής προοπτικής κοινωνικής επανένταξης, προκειμένου να ισχυριστούν ότι εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι καθόλα στατική, λαμβάνει υπόψη μόνο τον τιμωρητικό χαρακτήρα της

ποινήs και δεν περιέχει κανένα λογικό και/ή σοβαρό εύρημα για την επικινδυνότητα του αιτητή, δεν λαμβάνει υπόψη την αναμορφωτική του εικόνα και/ή προσπάθεια, ενώ οι παράγοντες που λήφθηκαν υπόψη για την έκδοσή της εξακολουθούν να στηρίζονται σε γεγονότα που έλαβαν χώρα στο παρελθόν, τα οποία πάντα θα υπάρχουν και δεν θα εκλείψουν ποτέ.

Περαιτέρω, προβάλλεται ο ισχυρισμός περί ελλιπών πρακτικών. Κατά τη σχετική εισήγηση, τα πρακτικά των συνεντεύξεων του αιτητή δεν φαίνεται να έχουν εγκριθεί και επικυρωθεί από το Συμβούλιο, ενώ και η προσβαλλόμενη απόφαση δεν υπογράφεται από τα μέλη του Συμβουλίου.

Συναφώς, με τον τέταρτο λόγο ακύρωσης που αναπτύσσεται στην γραπτή τους αγόρευση, οι συνήγοροι του αιτητή εγείρουν ζήτημα πάσχουσας σύνθεσης του Συμβουλίου λόγω της συμμετοχής σε αυτό της καs Αγάθης Βαλάνιδου, *«η οποία ταυτόχρονα ήταν προϊστάμενη των υπηρεσιών ψυχικής υγείας στις φυλακές και άρα δεν παρείχε τα εχέγγυα της ανεξαρτησίας και αμεροληψίας»*, δεδομένου ότι για τη λήψη της απόφασης του Συμβουλίου ζητήθηκε και συντάχθηκε, ως ο Νόμος άλλωστε απαιτεί, και έκθεση από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, ενώ ως ένας από τους λόγους απόρριψης της αίτησης του αιτητή υπήρξε,

σύμφωνα με την απόφαση, το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του, ο αιτητής δεν αναζήτησε ψυχιατρική και ψυχολογική βοήθεια προς στήριξη για αντιμετώπιση του προβλήματός του.

Τέλος, προβάλλεται και ο ισχυρισμός περί έλλειψης δέουσας έρευνας, καθότι οι καθ' ων η αίτηση δεν ζήτησαν και δεν έλαβαν υπόψη στη διαμόρφωση της κρίσης τους την απόφαση του Αγγλικού Δικαστηρίου που είχε καταδικάσει και επιβάλει ποινή στον αιτητή.

Από την πλευρά τους, οι καθ' ων η αίτηση αντιτείνουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς και/ή δεόντως αιτιολογημένη, λήφθηκε δε ορθά και νόμιμα, στη βάση των διατάξεων του Νόμου και μετά από διενέργεια της δέουσας έρευνας, στη βάση όλων των στοιχείων και εγγράφων που είχαν ενώπιόν τους οι καθ' ων η αίτηση, και ουδείς από τους υπό του αιτητή εγειρόμενους λόγους ακύρωσης ευσταθεί.

Περαιτέρω, η συνήγορος των καθ' ων η αίτηση ισχυρίζεται ότι τηρήθηκαν άρτια πρακτικά καθ' όλη τη διάρκεια των συνεντεύξεων του αιτητή μέχρι και τη λήψη της επίδικης απόφασης, ενώ δεν στοιχειοθετείται και ούτε και προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ζήτημα έλλειψης αμεροληψίας και πάσχουσας σύνθεσης του

Συμβουλίου και, συναφώς, το άρθρο 42 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(Ι)/1999) ουδόλως έχει παραβιασθεί.

Η κατάληξη

Έχω εξετάσει την προσβαλλόμενη απόφαση υπό το πρίσμα όλων των στοιχείων που τέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, τα οποία αποτέλεσαν το υπόβαθρο για προώθηση των εκατέρωθεν θέσεων, είτε υπέρ είτε κατά της νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης.

Ως έχει προαναφερθεί, τέθηκε, από τους συνηγόρους του αιτητή, με τον τρίτο και τέταρτο εγειρόμενο λόγο ακύρωσης που αναπτύσσονται στην γραπτή τους αγόρευση, ζήτημα μη τήρησης άρθρων πρακτικών και ζήτημα πάσχουσας σύνθεσης του Συμβουλίου, αντίστοιχα. Προέχει η εξέταση των δυο αυτών ζητημάτων, τα οποία συνιστούν βεβαίως θέματα δημοσίας τάξεως, που μπορούν να εξεταστούν και αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας (βλ. ***Γεώργιος Αλετράρης ν. Δήμος Λάρνακος, Υποθ. Αρ. 719/2010 ημερ. 31.1.2012***).

Εν πρώτοις, δεν συμφωνώ με τον ισχυρισμό περί κακής σύνθεσης του Συμβουλίου και, συναφώς, περί έλλειψης αμεροληψίας στην κρίση και λειτουργία του, λόγω της συμμετοχής της κας Βαλανίδου, η οποία, σύμφωνα και με τα όσα η πλευρά του αιτητή ισχυρίζεται, ήταν προϊσταμένη της Λειτουργού που συνέταξε την έκθεση των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας αναφορικά με τον αιτητή.

Πράγματι, κατά το στάδιο των διευκρινίσεων, σε σχετική ερώτηση του Δικαστηρίου τούτου, η ευπαίδευτη συνήγορος των καθ' ων η αίτηση, μετά από επικοινωνία που είχε, όπως δήλωσε, με τη γραμματέα του Συμβουλίου, επιβεβαίωσε ότι η κα Βαλανίδου κατά τον ουσιώδη χρόνο ήταν η υποδιευθύντρια του Τμήματος Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας των Κεντρικών Φυλακών, ωστόσο, και αυτό εξάλλου προκύπτει και από τα ενώπιον μου στοιχεία, η σχετική έκθεση του εν λόγω Τμήματος δεν υπογράφηκε και ούτε συντάχθηκε από αυτήν, αλλά από την κα Μαρία Μπαλλή. Συναφώς, εξετάζοντας τα εντός του οικείου διοικητικού φακέλου έγγραφα, διαπιστώνω ότι στις 27.10.2017, εις απάντηση σχετικού αιτήματος του Συμβουλίου για αποστολή έκθεσης, προκειμένου να εξεταστεί η αίτηση του αιτητή για αποφυλάκιση, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας απέστειλαν στο Συμβούλιο επιστολή, υπογεγραμμένη από την κα Μπαλλή, Κλινική Ψυχολόγο, στην οποία επισυναπτόταν ψυχολογική έκθεση αναφορικά με τον αιτητή, επίσης

υπογεγραμμένη από την κα Μπαλλή, ημερομηνίας 1.11.2016, την οποία αυτή είχε συντάξει στο πλαίσιο εξέτασης προηγούμενου αιτήματος του αιτητή και η οποία, δεδομένου, ως αναφέρεται, ότι έκτοτε δεν υπήρξαν διαφοροποιήσεις στην ψυχική κατάσταση του αιτητή, εστάλη εκ νέου. Διαπιστώνω, ωστόσο, ότι η εν λόγω έκθεση της κας Μπαλλή εστάλη στο Συμβούλιο μέσω του Δρ. Γιάννη Καλακούτα, Διευθυντή Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, και όχι μέσω της κας Βαλανίδου. Ούτε και προκύπτει οποιαδήποτε ανάμειξη της κας Βαλανίδου στη σύνταξη της υπό αναφορά έκθεσης και, γενικότερα, οποιαδήποτε σχέση της με το περιεχόμενο της έκθεσης αυτής.

Βεβαίως, σύμφωνα με το άρθρο 14(2) του Νόμου, στη σύνθεση του Συμβουλίου προβλέπεται και η συμμετοχή τριών μελών που κατέχουν προσόντα σε σχετικές με το θέμα ειδικότητες, όπως η Δικανική Ψυχιατρική, η Δικανική Ψυχολογία, η Ψυχιατρική, η Ψυχολογία, η Εγκληματολογία, η Κοινωνιολογία και η ειδικότητα του Κοινωνικού Λειτουργού και, προδήλως, στη βάση αυτής της διάταξης συμμετείχε ως μέλος του Συμβουλίου και η κα Βαλανίδου. Ωστόσο, το γεγονός αυτό από μόνο του δεν οδηγεί άνευ ετέρου στη διαπίστωση περί έλλειψης αμεροληψίας στην υπό κρίση περίπτωση και δεν καθιστά άνευ ετέρου πάσχουσα τη σύνθεση του Συμβουλίου, αφού, δεδομένων και των όσων έχουν εκτεθεί αμέσως πιο πάνω, δεν έχει στοιχειοθετηθεί και από

πουθενά δεν προκύπτει οποιαδήποτε σχέση και/ή ανάμειξη της κας Βαλανίδου στην διαμόρφωση του περιεχομένου της εν λόγω έκθεσης, η οποία ακολούθως τέθηκε ενώπιον του Συμβουλίου. Συνακόλουθα, δεν στοιχειοθετείται εν προκειμένω η έλλειψη αμεροληψίας, σύμφωνα και με τα όσα η ημεδαπή νομολογία επιτάσσει: όπως λέχθηκε χαρακτηριστικά στην *Χάρης Νεοφύτου v. Δημοκρατίας (2007) 3 ΑΑΔ 8*, κατά τη νομολογία, η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με ικανοποιητική βεβαιότητα, είτε από τα γεγονότα που παρουσιάζονται στους διοικητικούς φακέλους ή με ασφαλή συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από την ύπαρξη τέτοιων γεγονότων (βλ. *Christou v. Republic (1980) 3 C.L.R. 437, 449*). Ο δε διάδικος ο οποίος προβάλλει ότι υπάρχει μεροληψία ή προκατάληψη, έχει το βάρος απόδειξης.

Στη βάση του συνόλου των ενώπιον μου στοιχείων, περιλαμβανομένων βεβαίως και των εγγράφων του διοικητικού φακέλου, οι ισχυρισμοί της πλευράς του αιτητή περί έλλειψης αμεροληψίας και, συνακόλουθα, πάσχουσας σύνθεσης, δεν έχουν σε καμία περίπτωση στοιχειοθετηθεί.

Συνεπώς, ο συγκεκριμένος εγειρόμενος λόγος ακύρωσης δεν ευσταθεί και απορρίπτεται.

Προχωρώ στην εξέταση των ισχυρισμών περί μη τήρησης άρθρων πρακτικών, τόσο κατά τις ενώπιον του Συμβουλίου συνεντεύξεις του αιτητή, όσο και σε σχέση με τη λήψη της επίδικης απόφασης ημερομηνίας 15.3.2018.

Το ζήτημα της τήρησης άρθρων πρακτικών συνδέεται άρρηκτα με τη σύνθεση και λειτουργία του συλλογικού οργάνου και, ως τέτοιο, δεν μπορεί παρά να αποτελεί και αυτό θέμα δημοσίας τάξεως, το οποίο μπορεί να εξεταστεί και αυτεπαγγέλτως σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας (βλ. **Γεώργιος Αλετράρης, ανωτέρω**). Αυτή εξάλλου ήταν επί του συγκεκριμένου θέματος και η προσέγγιση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Στυλιανός Αγαθοκλέους ν. Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, Α.Ε. Αρ. 29/2011, ημερ. 21.7.2016**, στην οποία το Δικαστήριο, αφού πρώτα επεσήμανε ότι το ζήτημα της σύνθεσης του διοικητικού οργάνου συνιστά ζήτημα δημοσίας τάξης, εξεταζόμενο αυτεπαγγέλτως, αμέσως μετά ανέφερε τα ακόλουθα, άμεσα σχετικά, με το ζήτημα της τήρησης άρθρων πρακτικών:

*«Συναφές θέμα είναι και η ανάγκη τήρησης άρθρων πρακτικών με σκοπό τη δυνατότητα δικαστικού ελέγχου. Η ανάγκη αυτή κωδικοποιείται και στο Άρθρο 24 του Περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, αρ. 158(Ι)/99 (βλ. **Γεώργιος Αλετράρης ν. Δήμος Λάρνακος, Υποθ. Αρ. 719/2010 ημερ. 31.1.2012**).»*

Σύμφωνα με το άρθρο 14Θ(2) του Νόμου, «Για τις συνεντεύξεις κρατουμένων τηρούνται πρακτικά τα οποία αφού εγκριθούν από το Συμβούλιο Αποφυλάκισης, επικυρώνονται από αυτό και υπογράφονται από τον πρόεδρό του». Έχω εξετάσει με ιδιαίτερη προσοχή το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου που κατατέθηκε ενώπιόν μου ως Τεκμήριο 1, περιλαμβανομένων και των τριών πρακτικών, ημερομηνίας 1.2.2018, 15.2.2018 και 28.2.2018, ημερομηνίες κατά τις οποίες έλαβαν χώρα οι συνεντεύξεις του αιτητή ενώπιον του Συμβουλίου, και δεν μπορώ παρά να διαπιστώσω ότι οι πρόνοιες της αμέσως ανωτέρω διάταξης δεν τηρήθηκαν εν προκειμένω. Σε κάθε ένα από τα εν λόγω τρία πρακτικά, το μόνο που υπάρχει είναι μια υπογραφή, στο τέλος κάθε πρακτικού, χωρίς να αποκαλύπτεται η ταυτότητα του προσώπου στο οποίο ανήκει, ενώ η κάθε σελίδα μονογράφεται, χωρίς και πάλι να προκύπτει σε ποιον ανήκει η εν λόγω μονογραφή. Πέραν τούτου ουδέν. Ουδεμία σφραγίδα του Συμβουλίου τίθεται και από πουθενά δεν προκύπτει η έγκριση και η επικύρωση των πρακτικών, ως η πιο πάνω διάταξη του Νόμου ρητά επιτάσσει. Και βεβαίως, το γεγονός ότι στο τέλος κάθε ενός από τα τρία αυτά πρακτικά εκτίθεται η στερεότυπη φράση ότι «Τα πρακτικά της συνέντευξης εγκρίνονται από το Συμβούλιο και επικυρώνονται από αυτό και ακολούθως υπογράφονται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου» δεν επίλυει το πρόβλημα αφού,

επαναλαμβάνω, από πουθενά δεν προκύπτει η έγκριση και επικύρωση των εν λόγω πρακτικών, ενώ, ως ήδη ελέχθη, η προέλευση της εκεί τεθείσας υπογραφής παραμένει άγνωστη. Αναφέρεται στη γραπτή αγόρευση της συνηγόρου των καθ' ων η αίτηση (βλ. σελ. 5), ότι «στην τελευταία σελίδα κάθε πρακτικού υπάρχει η σφραγίδα του Συμβουλίου». Πουθενά ωστόσο δεν φαίνεται υπάρχει μια τέτοια σφραγίδα. Περαιτέρω, προς επίρρωση της επιχειρηματολογίας της επί του συγκεκριμένου ζητήματος, η ευπαίδευτη συνήγορος των καθ' ων η αίτηση αναφέρεται στην απόφαση του Δικαστηρίου τούτου στην **Ελένη Σιδερένιου ν. Συμβουλίου Αποφυλάκισης Επ' Αδεία, Υποθ. Αρ. 591/2017, ημερ. 24.10.2017**. Πράγματι, και στην εν λόγω υπόθεση είχε τεθεί ισχυρισμός περί ελλιπών πρακτικών, ο οποίος όμως απορρίφθηκε, εφόσον σε εκείνη την περίπτωση, και σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει εν προκειμένω, διαπιστώθηκε ότι «Στο τέλος δε των υπό αναφορά πρακτικών και κατ' εφαρμογή του άρθρου 14Θ(2) του Νόμου, αφού αναγράφεται χειρόγραφα ότι αυτά αναγνώστηκαν και εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο (υπάρχει συναφώς και σχετική σφραγίδα του Συμβουλίου), τίθεται η υπογραφή και το όνομα του Προέδρου του Συμβουλίου».

Παρόμοιο ζήτημα με το υπό συζήτηση εξετάστηκε και στην **Παναγιώτης Αγαπίου Παναγή Άλλως Καυκαρής, Κατάδικος στις Κεντρικές Φυλακές ν. Συμβουλίου Αποφυλάκισης Επ' Αδεία, Υποθ.**

Αρ. 1407/2014, ημερ. 25.2.2015, όπου λέχθηκαν τα εξής σχετικά (η υπογράμμιση προστέθηκε):

«Τα πρακτικά των συνεντεύξεων κρατουμένων τα οποία τηρούνται κατά το εδάφιο (2) του άρθρου 14Θ, εγκρίνονται και επικυρώνονται από το Συμβούλιο και υπογράφονται από τον Πρόεδρο του. Αυτό όμως δεν φαίνεται να έγινε εδώ. Τα πρακτικά, ημερ. 18.6.2013, δεν φέρουν απολύτως καμιά υπογραφή, τα δε πρακτικά ημερ. 24.6.2014, φέρουν σφραγίδα του Συμβουλίου σε κάθε σελίδα, όχι όμως και την έγκριση, επικύρωση ή υπογραφή τους από τον Πρόεδρο. Υπάρχει μια μονογραφή «Ν.Δ.» που δεν είναι καν τα αρχικά του Προέδρου του Συμβουλίου, Φίλιππου Χαραλάμπους. Παραπέμπουν μάλλον στα αρχικά του ονόματος Νικολάου Δώρα, που υπογράφει επιστολή ημερ. 24.4.2014 προς τον Αρχηγό Αστυνομίας «για Πρόεδρο Συμβουλίου», (μέρος του Παραρτήματος Γ), με παράκληση να εφοδιαστεί το Συμβούλιο με το σχετικό ποινικό μητρώο του αιτητή. Προφανώς η Νικολάου Δώρα είναι λειτουργός του Συμβουλίου, μέρος του προσωπικού που το Συμβούλιο δικαιούται να απασχολεί κατά το άρθρο 14Λ(1), αλλά αυτό αποτελεί εικασία εφόσον τίποτε απολύτως δεν αναφέρεται στα όσα κατατέθηκαν στην ένσταση ως Παραρτήματα. [...]

Επομένως το Δικαστήριο προχωρεί στη βάση των όσων έχουν κατατεθεί ενώπιον του και αν υπήρχαν άλλα έγγραφα που αποτύπωναν καλύτερα τα πρακτικά, ή, έφεραν υπογραφές (θεωρούνται ότι δεν πρέπει να υπάρχουν τέτοιες υπογραφές διότι τα πρακτικά που παρουσιάστηκαν είναι φωτοτυπημένα αντίγραφα των επίσημων εγγράφων), ή αν υπήρχε άλλο ξεχωριστό πρακτικό

τουλάχιστον ως προς την έγκριση και επικύρωση τους, εναπόκειται στο Συμβούλιο να τα παρουσιάζε και να τα κατέθετε ως όφειλε.».

Ενόψει των πιο πάνω λοιπόν, διαπιστώνεται πράγματι ζήτημα μη τήρησης άρθρων πρακτικών σε σχέση με τις ενώπιον του Συμβουλίου συνεντεύξεις του αιτητή, κατ' εσφαλμένη και/ή κακή εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 14Θ(2) του Νόμου, που καθιστά άνευ ετέρου πάσχουσα την τελική απόφαση του Συμβουλίου και οδηγεί στην ακύρωσή της.

Μάλιστα, το διαπιστωθέν πρόβλημα επιτείνεται, εφόσον ζήτημα ελλιπούς και/ή μη τήρησης άρθρου πρακτικού προκύπτει να υφίσταται και σε σχέση με το περιεχόμενο της ίδιας της επίδικης απόφασης, ημερομηνίας 15.3.2018. Εξετάζοντας την εν λόγω απόφαση, η οποία βρίσκεται εντός του διοικητικού φακέλου και φέρει στην τελευταία σελίδα αυτής πρωτότυπη σφραγίδα του Συμβουλίου και υπογραφή του Γραμματέα, το πρώτο που αβίαστα προκύπτει είναι ότι αυτή δεν έχει υπογραφεί από κανένα μέλος του Συμβουλίου, περιλαμβανομένου και του Προέδρου. Αυτό από μόνο του είναι αρκετό να οδηγήσει στην ακύρωσή της. Ωστόσο, έχω εντοπίσει, σε άλλο σημείο του φακέλου, απόφαση του Συμβουλίου, με πανομοιότυπο περιεχόμενο ως αυτό της επίδικης, που φέρει όμως ημερομηνία 8.9.2017. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι εκ παραδρομής δεν αναγράφηκε η ορθή ημερομηνία,

ωστόσο το πρόβλημα δεν σταματά εδώ, αφού εντοπίζονται στην εν λόγω απόφαση χειρόγραφες διορθώσεις, κάποιες εκ των οποίων με δυσνόητο περιεχόμενο, ενώ στο τέλος της η απόφαση και πάλι δεν υπογράφεται από όλα τα μέλη του Συμβουλίου, αλλά απουσιάζει η υπογραφή του μέλους, κας Αγάθης Βαλανίδου. Καθίσταται λοιπόν αντιληπτό ότι κάθε άλλο παρά νομότυπη είναι η εν λόγω απόφαση, με αποτέλεσμα, και γι' αυτό το λόγο, να εντοπίζεται ζήτημα μη τήρησης άρθρων πρακτικών.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24(1) του Νόμου 158(I)/1999, *«Πρέπει να τηρούνται λεπτομερή πρακτικά των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων, στα οποία να διατυπώνονται με σαφήνεια οι αποφάσεις που λαμβάνονται. Η τήρηση άρθρων πρακτικών είναι υποχρέωση κάθε οργάνου που ασκεί διοικητική λειτουργία.»*. Όπως χαρακτηριστικά λέχθηκε στην **Σάββα ν. Αρχής Λιμένων Κύπρου (1990) 3 Α.Α.Δ. 801**, τα πρακτικά μιας συνεδρίας αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα του περιεχομένου της. Η τήρηση πρακτικών και η καταγραφή των ουσιωδών γεγονότων που περιστοιχίζουν τη λήψη της διοικητικής απόφασης επιβάλλεται από τους κανόνες της χρηστής διοίκησης και αποτελεί υποχρέωση της Διοίκησης (βλ. **Dome Investments Ltd ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Αγίας Νάπας κ.ά. (1989) 3(B) Α.Α.Δ. 741**). Στην **S. HADJICHRISTOFI CONSTRUCTION**

LIMITED v. Δήμου Αγλαντζιάς, Υποθ. Αρ. 480/2011, ημερ. 26.2.2013, το Ανώτατο Δικαστήριο, με αναφορά και στην *Χρυσάφη v. Δημοκρατίας* (2005) 3 Α.Α.Δ. 550, τόνισε ότι η τήρηση άρτιου πρακτικού συνιστά εχέγγυο χρηστής διοίκησης και προϋπόθεση για την άσκηση αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων. Προηγουμένως στην *Κυπριανίδου Ανδρούλλα Ηλία v. Δήμου Πόλεως Χρυσοχούς* (2009) 4 Α.Α.Δ. 721, με αναφορά και στην *Medcon Construction a.o. v. Republic* (1968) 3 C.L.R. 535 και *Χρυσάφη, ανωτέρω*, αναφέρθηκε ότι «η τήρηση άρτιων πρακτικών είναι υποχρέωση κάθε οργάνου που ασκεί διοικητική λειτουργία, γιατί συνιστά εχέγγυο για χρηστή διοίκηση και αναγκαία προϋπόθεση για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων» (βλ. και *Νικολάου v. Δημοκρατίας* (2010) 3 Α.Α.Δ. 417).

Περαιτέρω, άμεσα συναφές με το υπό συζήτηση θέμα είναι και το ζήτημα της υποχρέωσης των διοικητικών οργάνων να τηρούν έγγραφες καταχωρήσεις (“written records”) των αποφάσεών τους. Αυτό ακριβώς τονίστηκε, ως επιβαλλόμενο από τις αρχές της χρηστής διοίκησης, στην απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Κούτσιου v. Δημοκρατίας* (2001) 3 Α.Α.Δ. 987 και επαναλήφθηκε στην *FEREOS LIMITED v. Δημοκρατίας*, Υποθ. Αρ. 647/2004, ημερ. 7.11.2008 (βλ. επίσης *Georghiades v. Republic* (1966) 3 C.L.R. 252, 283).

Όπως λέχθηκε χαρακτηριστικά στην *Κούτσιου, ανωτέρω*, στην απουσία έγγραφης καταχώρισης που να επιβεβαιώνει ότι η απόφαση έχει ληφθεί από το όργανο στο οποίο ο Νόμος έχει αναποθέσει την σχετική αρμοδιότητα, το τεκμήριο της κανονικότητας των διοικητικών πράξεων δεν διαθέτει την εμβέλεια να ενδύει με τον μανδύα της νομιμότητας τα όσα χρειάζονται να συντελεστούν για να θεωρείται ως έγκυρα ληφθείσα μια απόφαση. Αντίθετη προσέγγιση θα ισοδυναμούσε με καταστρατήγηση των αρχών της χρηστής διοίκησης, οι οποίες υπαγορεύουν την τήρηση εγγράφων καταχωρίσεων, το δε τεκμήριο της κανονικότητας θα καθίστατο όχημα προς την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοίκησης (βλ. επίσης τις μεταγενέστερες αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου στις *Ελένη Ιωαννίδου ν. Δημοκρατίας, Υποθ. Αρ. 201/2012, ημερ. 28.7.2016* και *Αθανάσιος Αθανασιάδης ν. Δημοκρατίας, Υποθ. Αρ. 856/2012, ημερ. 17.10.2014*, καθώς και τις πρόσφατες αποφάσεις του παρόντος Δικαστηρίου στην *Καμπανελλάς ν. Δημοκρατίας, Υποθ. Αρ. 1000/2018, ημερ. 22.5.2020* και *Ιωάννου ν. Συμβούλιο Εγγραφής Κτηματομεσιτών, Υποθ. Αρ. 1595/2018, ημερ. 15.5.2020*).

Συνεπώς, εντοπίζω να υφίσταται σαφές ζήτημα μη τήρησης άρτιων πρακτικών από το Συμβούλιο και, συνακόλουθα, κλονισμού του τεκμηρίου της νομιμότητας, το οποίο και θεωρώ ότι έχει ανατραπεί.

Με αυτές δε τις διαπιστώσεις, καθίσταται αχρείαστη η εξέταση άλλων ζητημάτων που έχουν εγερθεί.

Κατά συνέπεια, η προσφυγή επιτυγχάνει και η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρώνεται. Επιδικάζονται €1700 έξοδα υπέρ του αιτητή και εναντίον των καθ' ων η αίτηση, πλέον Φ.Π.Α., εάν υπάρχει.

Φ.ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.